

دستورالعمل پیشگیری و کنترل حوادث چهارشنبه آخر سال

مقدمه:

همانگونه که استحضار دارید، هر سال در چهارشنبه آخر سال مراسمی انجام می شود. این نوع از مراسم، معمولاً در حیاط منازل، داخل کوچه ها و خیابان های فرعی و بر اساس اعتقادات نهادینه شده و به ارث رسیده از گذشتگان، انجام می پذیرد. به طور سنتی، ترکیب افراد شرکت کننده، در این گونه از مراسم، یک ترکیب آرام وبدون آزار رسانی بوده است، که متأسفانه در سالهای اخیر، شکل دیگری، به خود گرفته است.

یافته های پژوهشی نشان می دهد که تمامی آیین ها و یادمان هایی که مردم ایران در زمان های گوناگون بر پا می داشتند و بخشی از آنها همچنان در فرهنگ این سرزمین پایدار شده است، با منش، اخلاق و خرد نیاکان ما در آمیخته بوده و در همه آنها، اعتقاد به پروردگار، امید به زندگی، نبرد با اهریمنان و بد سگالان، در قالب نمادها، نمایش ها و آیین های گوناگون نمایشی گنجانیده شده بوده است. رفتار خشونت آمیز و مغایر با عرف و منش جامعه، نظیر آنچه که امروزه تحت نام چهارشنبه سوری شاهد آن هستیم، در هیچکدام از این آیین ها دیده نمی شود. بنابراین کسانی که با منفجر کردن ترقه و پراکندن آتش سلامتی مردم را هدف می گیرند، با تن دادن به رفتاری آمیخته به هرج و مرج روحی، آیین چهارشنبه سوری را تحریف کرده اند.

آیین چهارشنبه سوری در گذشته:

مردم در گذشته، روز سه شنبه (شب چهارشنبه) بیرون از خانه جلوی در، در فضایی مناسب آتشی بر می افروختند و اهل خانه از روی آتش می پریدند و با گفتن «زردی من از تو، سرخی تو از من»، بیماری ها و ناراحتی های سال کهنه را به آتش می سپردند تا سال نو را با آسودگی و شادی آغاز کنند. در برخی شهرها چهارشنبه ها در اسفند ماه نقش معینی داشت مثلاً نخستین چهارشنبه (موله) مختص به تمیز کردن فرش های خانه و خانه تکانی، دومین چهارشنبه (سوله) روز خرید نیازمندی های سال نو، سومین چهارشنبه (گوله) مربوط به خیس کردن و کاشتن گندم و عدس برای سبزه ی نوروزی و آخرین چهارشنبه (کوله)، چهارشنبه سوری بود که وسایل کهنه را به آتش می انداختند. این مراسم به قدری زیبا برگزار می شد که برای رسیدن به چهارشنبه های پایانی سال همه مردم شور و هیجانی خاص داشتند و این نشاط باعث می شد که به دیدار یکدیگر بروند و شادی را با هم تقسیم کنند.

آیین چهارشنبه سوری در سال های اخیر:

متأسفانه در سالهای اخیر برگزاری مراسم سنتی و زیبای چهارشنبه سوری رنگ دیگری به خود گرفته و تبدیل به بازی های خطرناک با مواد منفجره و محترقه گردیده است. آتش زدن بوته های خشک، پریدن از روی آتش و دود کردن اسفند در محله ها، به تجمع جوانان در خیابان ها، آتش زدن فشفشه و منفجر کردن ترقه و پرتاب سیگارت تبدیل شده است که می تواند خطرات و سوانح زیادی را به دنبال داشته باشد که جبران پذیر نیست و با حوادث ناگواری در این روز روبرو بوده ایم. هر سال مواد محترقه ای وارد بازار می شوند که قدرت انفجار آنها بیشتر از سال پیش بوده و در بسیاری از مواقع برای این که قدرت انفجار بیشتری داشته باشند در داخل آنها از خرده شیشه استفاده می شود که در زمان انفجار، پرتاب شده و علاوه بر تولید صداهای بسیار گوشخراش و آزارنده، آسیب های جدی به چشم و سایر ارگان های بدن وارد می کنند.

سالانه هزاران نفر از هموطنان در این مراسم مصدوم و یا معلول می شوند و هزاران خانواده ایرانی سال نو را با غم و اندوه شروع میکنند. لحظه ای غفلت مسیر زندگی این افراد را تغییر میدهد. هیچ فردی اعم از تولید کننده، مجری آتش بازی، ناظران یا حتی عابران پیاده و رهگذران از آسیبهای چهارشنبه سوری در امان نیستند و تعداد زیادی از افراد را به دلیل آسیب های جبران ناپذیری همچون سوختگی، قطع عضو و معلولیت های جسمی روانه بیمارستان ها و مراکز درمانی می کند.

الف) اهداف

هدف کلی:

کنترل و پیشگیری از حوادث ناشی از برنامه های چهارشنبه پایان سال به منظور کاهش خسارت های جسمی، روانی، اجتماعی و اقتصادی در جامعه

اهداف اختصاصی:

- افزایش آگاهی عمومی بخصوص نوجوانان و جوانان در خصوص آسیب های ناشی از مواد آتش زا، ترقه، ...
- افزایش آگاهی والدین در زمینه خطرات و آسیب های ناشی از مواد منفجره و آتش زا و حوادث احتمالی چهارشنبه سوری در مورد فرزندان
- افزایش آگاهی دانش آموزان در خصوص مواد و وسایل محترقه پرخطر و حادثه آفرین و شناخت وسایل بی خطر یا کم خطر و نحوه استفاده از آنها
- افزایش آمادگی و توانمندی کارکنان بهداشتی درمانی جهت رویارویی با حوادث چهارشنبه پایان سال و پیشگیری و کنترل از عوارض آنها
- افزایش آگاهی عموم مردم از نحوه همکاری و اطلاع رسانی با نیروهای امدادی و نحوه کمک رسانی به مجروحین و مصدومین احتمالی حوادث

گروه هدف:

- نوجوانان و جوانان
- والدین
- مربیان و کارکنان مدارس
- کارکنان بهداشتی، درمانی

ب) ساختار اجرایی

کمیته اجرایی کشوری با حضور مسوولین یا نمایندگان سازمان ها و ارگان های زیر:

- دفتر سلامت جمعیت، خانواده و مدارس
- مرکز مدیریت بیماری های غیر واگیر
- مرکز اورژانس و فوریت های پزشکی
- دفتر سلامت و پیشگیری وزارت آموزش و پرورش
- شهرداری
- صدا و سیما
- سازمان آتش نشانی و خدمات ایمنی
- دفتر آموزش و ارتقاء سلامت
- روابط عمومی
- دفتر سلامت روانی اجتماعی
- نیروی انتظامی

کمیته اجرایی استان با حضور مسوولین یا نمایندگان سازمان ها و ارگان های زیر:

- ✓ استانداری
- ✓ شهرداری
- ✓ آموزش و پرورش استان
- ✓ معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی
- ✓ گروه مدیریت و حوادث و فوریت های پزشکی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی
- ✓ سازمان آتش نشانی
- ✓ سازمان صدا و سیما
- ✓ گروه مدیریت بیماریهای غیر واگیر
- ✓ سلامت نوجوانان جوانان و مدارس
- ✓ آموزش سلامت
- ✓ سلامت روان

ج) شرح وظایف کمیته های اجرایی استان

- تشکیل کمیته های فرعی آموزش و اطلاع رسانی
- تشکیل منظم جلسات و ارسال صورت جلسات به دفتر سلامت جمعیت خانواده و مدارس وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
- هماهنگی در جهت برگزاری مراسم چهارشنبه آخر سال در مراکز از پیش تعیین شده توسط شهرداری با همکاری سایر ارگان های امدادی با استفاده از مواد محترقه کم خطر
- توزیع دستورالعمل اجرایی و هماهنگی در خصوص آموزش پیشگیری از بروز حوادث به جامعه
- هماهنگی با صدا و سیما استان در خصوص پخش برنامه های ویژه و سرگرم کننده به منظور جذب نوجوانان و جوانان در منازل در چهارشنبه آخرسال
- اقدامات لازم برای هماهنگی با مدیران شبکه های بهداشتی درمانی به منظور ایجاد آمادگی در شرایط اضطراری چهارشنبه آخر سال
- هماهنگی با روسای آموزش و پرورش استان به منظور ایجاد هماهنگی فیما بین حوزه های بهداشتی و مدارس
- هماهنگی بین کارشناسان اداره سلامت نوجوانان، جوانان و مدارس و سایر عوامل اجرایی به منظور ارایه مطالب آموزشی مورد نیاز

تشکیل کمیته اجرایی اضطراری در سطح شهرستان با حضور اعضای زیر :

- مدیر منطقه آموزش و پرورش
- رئیس مرکز بهداشت شهرستان
- کارشناس سلامت نوجوانان، جوانان و مدارس

- کارشناس آموزش بهداشت
- کارشناس مدیریت بیماریهای غیر واگیر
- کارشناس فوریت های پزشکی

شرح وظایف کمیته اجرایی در سطح شهرستان :

- ✓ تشکیل منظم جلسات و ارسال صورت جلسات جهت سازمان آموزش و پرورش استان و معاونت بهداشتی و معاونت درمان
- ✓ بررسی، جمع بندی و ارسال گزارشات
- ✓ هماهنگی با کارشناسان سلامت نوجوانان، جوانان و مدارس به منظور دریافت دستورالعمل های اجرایی و همکاری در تدوین محتوی آموزشی با کارشناسان ذیربط
- ✓ هماهنگی با مدیر منطقه آموزش و پرورش به منظور اجرای بهینه آموزش پیشگیری از بروز حادثه در مدرسه
- ✓ توزیع مواد آموزشی تهیه شده در گروه های هدف